

JOSEP M. MURIÀ: UN JOVE A L'EXILI PER FIDELITAT A CATALUNYA

Deixar la terra que més estimes, abandonar per força la vida que fas, és un horror. Foren molts els joves que hagueren de deixar el seu país que estimaven amb bogeria, perquè els ocupants els hagueren afusellat o empresonat. Murià fou un de tants que hagué de refer la seva vida. De família d'escriptors i cineastes, la germana Anna Murià i el pare Magí Murià. Josep M. esdevingué flama d'amor terral. Les seves memòries, ara reeditades, són prou explícites. Murià representa la base social que possibilità que hi hagués el redreçament dels anys trenta quan el centralisme espanyol s'encarnà amb la dictadura militar i obliga als catalanistes a ser independentistes: no hi va haver estatut el 1918 i la falla es

MURIÀ REPRESENTA LA BASE SOCIAL QUE POSSIBILITÀ QUE HI HAGUÉS EL REDREÇAMENT DELS ANYS TRENTA QUAN EL CENTRALISME ESPANYOL S'ENCARNÀ AMB LA DICTADURA MILITAR I OBLIGA ALS CATALANISTES A SER INDEPENDENTISTES: NO HI VA HAVER ESTATUT EL 1918 I LA FALLA ES PAGA CARA.

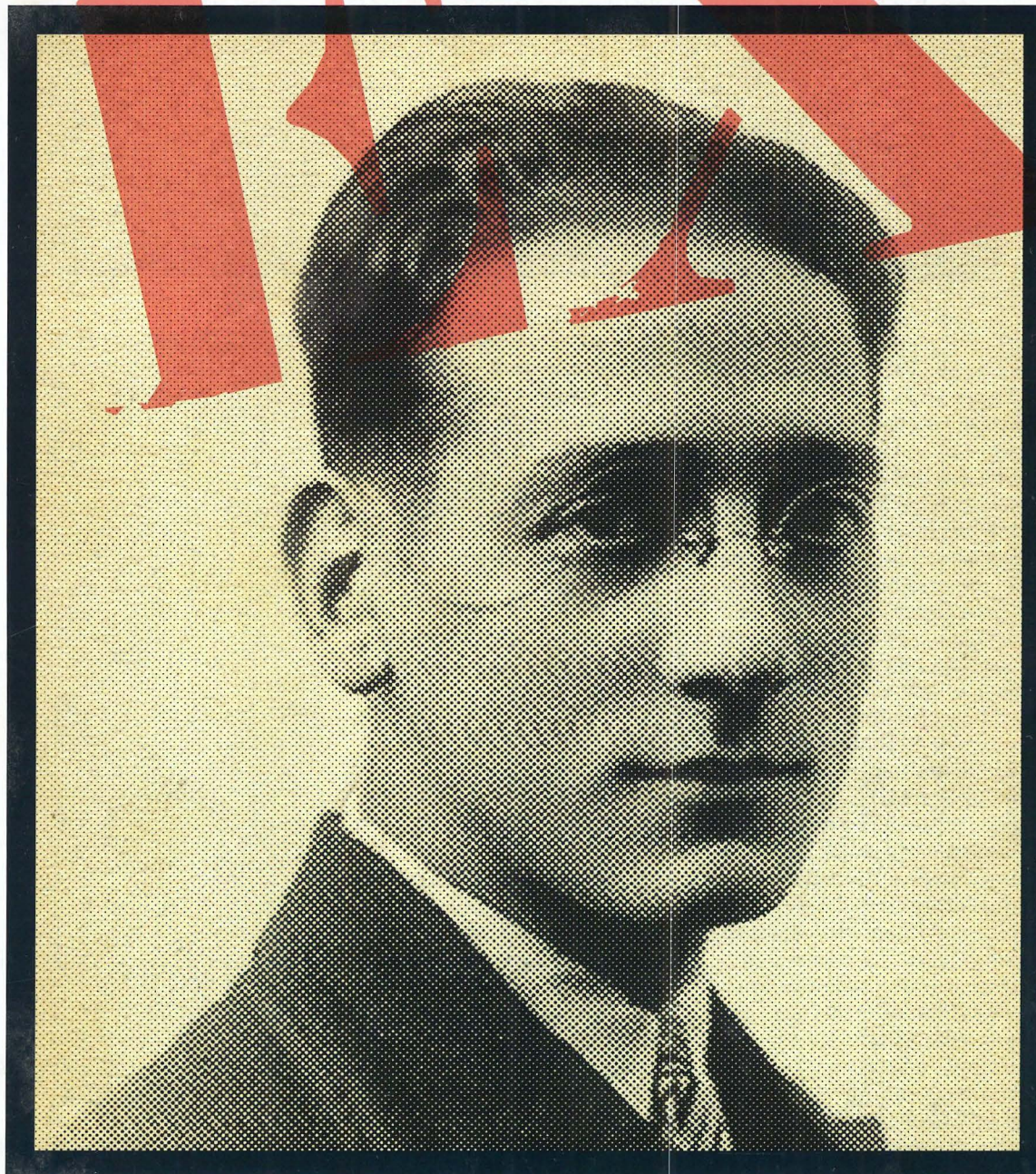
paga cara. Segurament seria feliç de contemplar com el seu fill José Maria, amb el nom en mexicà per a no confondre's amb el pare i per ser mexicà ple, ha ensenyat als seus fills Arnau, Magalí... Una nova generació que segueix, la Magalí té un fill i li segueix des de la mexicanitat el record de les arrels. Estaria content de veure la pervivència de l'ideal en la seva família.

Nasqué el 1907 al barceloní barri del Born, treballà de viat-

jant, viatjà per Espanya, escriví sempre versos i milità al Partit Nacionalista de Catalunya, que propugnava la independència del país, posteriorment a Estat Català, estudià al CADCI, milità a Acció Catalana i creà la Joventut Nacional Catalana. Durant la guerra fou redactor del *Diari de Catalunya* i treballà a la Generalitat. Publicà diversos llibres. **Ho**

deixà tot per anar voluntari al front de lluita, milicià de cultura i recluta anònim. Visqué dolorosament la batalla de l'Ebre. En converses amb Dolores Pla publicades a Mèxic amb el títol *El aroma del recuerdo* titula el capítol: "Dentro de cada catalán hay un separatista". Glosa la penúria de material: anàvem descalços, diu, érem un exercit d'abandonats,

de miserables, nois descalços, en tota la brigada no hi havia ni un sol casc d'acer, narra. Trepitja els cossos dels companys morts... Veure un company a qui havia ensenyat a llegir i escriure i recordar com feu la primera carta a la mare i contemplar després com no podria rebre resposta perquè estava mort: "Se'm trenca el cor quan hi penso." Explica com el

5 d'octubre de 1938, de 300 nois en varen quedar 30. Foren "els moments més tràgics de la meua vida."

En arribar a l'exili, el fet de ser maçó i felibre, amic de la poesia provençal, l'estalvia d'anar als camps de concentració —algú en diu d'internament— a sol i serena, a pa i aigua, sense cobert i amb fred, pluja i vent per sostre. Va poder residir a Perpinyà, Tolosa i Montauban, en aquesta feren una *república o comuna* de set nois independentistes. La seva esposa amb el primer fill deixaren l'Espanya franquista i passaren la frontera caminant dinou hores... En començar la guerra es perdé la petita pensió que donava la Generalitat, hagué de treballar en una foneria d'alumini com a peó.

L'abril del 1942 pogué, amb la família, embarcar al *Nyassa* vers Mèxic. Allà treballà molt, explica que fins les vuit de la nit de comissionista i en acabar la feina a les vuit, canvi de feina però altre cop, també de comissionista, unes hores més. A casa l'esposa de modista. El 1959 residí a Guadalajara fins la mort, tot i que des de la mort de Franco, tornà a Catalunya un o dos cops

cada any. Col·laborà en el Front Nacional de Catalunya, dóna suport al Consell Nacional Català, dirigí *El Poble Català*. Professor de la Universitat de Guadalajara, de l'American School. Destacà en les activitats catalanes: s'implicà en els Jocs Florals, edità la revista *La Nación Catalana*, envià diners als catalanistes empresonats per Franco, etc. Durant quinze anys edità, tot sol i cada mes, el *Butlletí d'Informació Catalana*, on dóna informació de Catalunya; va publicar a Guadalajara el primer llibre en català: *Narracions fugisseres*.

El 1985 aparegueren a les Edicions El Llamp *Vivències d'un separatista*. Aquesta obra ha tornat a ser editada per Pagès Editors gràcies a l'empenta del seu fill i amb pròleg de Josep-Lluís Carod-Rovira, que les defineix com "narració àgil i apassionant d'una fidelitat al país i d'una vida viscuda amb plenitud." Amb ell, fill i néts i amics l'homenatjàrem al cementiri de Guadalajara el passat 2004 arran la FERIA Internacional del Libro. Era pensar en la flama, l'ideal i més enllà de l'enyor i el simple record fugisser.

Josep M. Figueres
Historiador

Vivències d'un separatista

JOSEP M. MURIÀ

Pagès editors

«No vaig tardar gaire a adquirir nous estimulants. Fou davant els cops de sabre de la Policia per a dissoldre manifestacions catalanistes. Homes, dones i criatures inermes queien colpejats i ferits per uns guàrdies de *seguretat* espanyols, els quals enardits pel crit de "duro a la cabeza que son catalanes" demostraven la baixesa dels seus sentiments. Amb la visió simple i clara de la pubertat, aquells homes armats, les *cafeteres* com els dèiem, eren la representació d'Espanya, i es comportaven com a enemics. De quina manera em podia imaginar Espanya? Res més que una força cruel que ens maltractava. Trobava just i natural que a l'hora de les batusses sorgissin uns "mori Espanya" que feien escriuir els espanyols. Jo també ho vaig cridar. I fins recordo que un dia em vaig pintar la bandera *rojo y gualda* a les soles de les sabates. Un amic del meu pare em digué que anés amb compte perquè em podria trobar algú que em clavés un parell de mastegots. Aquells foren els meus primers actes diguem-ne agressius o venjatius. Temps després, amb més reflexió, els vaig deixar córrer perquè no conduïen a res pràctic. (...) **Fou a base dels coneixements històrics i d'assistir a l'espectacle dels**

“ELS CATALANS DE LA MEVA GENERACIÓ I QUE HAN SENTIT COM JO UN AMOR PROFUND I DEVOT ENVERS LA PÀTRIA, ENS N'ANIREM D'AQUEST MÓN AMB EL COR ADOLORIT PER HAVER VISCUT TANTES ADVERSITATS I FRUSTRACIONS”

fets contemporanis que vaig néixer com a independentista. La dictadura d'en Primo de Rivera va ser la meua llevadora. Jo anava pels 16 anys.» (...)

«Els catalans de la meua generació i que han sentit com jo un amor profund i devot envers la pàtria, ens n'anirem d'aquest món amb el cor adolorit per haver viscut tantes adversitats i frustracions. En el curs d'aquelles hores de plom que cauen al damunt de tot mortal m'he arribat a preguntar si realment ha servit d'alguna cosa el cúmul de claudicacions a l'ideal eix del meu viure. L'optimisme innat que porto a dintre m'ha permès sempre revifar-me els ànims. Decididament, no tot ha estat inútil. Estic segur d'haver aportat un branquilló al foc sagrat de la pàtria, el qual tinc fe que les noves generacions sabran abrindar. A la seva manera, és clar; perquè jo **sempre he cregut que no cal que els joves segueixin fidelment les petjades dels vells.**»

Josep M. MURIÀ: *Vivències d'un separatista*. Lleida, Pagès Editors, 2001.